

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

חסיד הוא פנסאי

שיחת כ"ק אד"ש מה"מ אודות פתגם
כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע "חסיד הוא פנסאי"

גליון לה
שנה עשירית

גם במדבר צריך להדליק את הפנס!

שאל אחד החסידים: מהו חסיד? ענה לו הרבי נ"ע: חסיד הוא "לאמטערנשטשיק" – "פנסאי". - לאמטערנע נקרא פנס, שמדליקים ברחוב בכדי להאיר בלילה, ופעם הסדר היה, שבמקומות מסויימים בעיר עמדו פנסים על עמודים גבוהים, ובערב היה מגיע אדם מיוחד עם מקל ארוך שבראשו דלקה אש, והיה מדליק את כל הפנסים. והאדם הזה היה נקרא "לאמטערנשטשיק" – שאל השואל: ומה אם הפנס עומד בוויספע? (. . מדבר). ענה לו הרבי נ"ע: צריך גם שם להדליק את הפנס, כדי שיראו שזהו מדבר, ובכדי שהמדבר יתבייש מהפנס. המשיך החסיד לשאול: ומה אם הפנס עומד ביים? ענה לו הרבי נ"ע: צריכים להוריד את הלבושים, לקפוץ לים ולהדליק את הפנס. שאל השואל: זהו חסיד? התבונן הרבי נ"ע וענה: כן, זהו חסיד.

(שיח"ק תשכ"ב, י"ג תמוז)

יוצא לאור ע"י:

"ועד חיילי בית דוד"
בית משיח, בית היינו

770 איסטערן פארקווי,
ברוקלין, נ.י.

להקדשות, תרומות או הצטרפות לרשימת הדיוור בדוא"ל,
ניתן לפנות לדוא"ל: vaad770@gmail.com

כמו-כן, ניתן להוריד את הקובץ השבועי באתר:
www.groups.google.com/group/vaad770

אל אחינו התמימים ואנ"ש יחיו, שלום וברכה

לקראת ש"פ אחו"ק הננו מוציאים לאור קובץ "חסיד הוא פנסאי", ובו שיחת כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א שנאמרה בחג הגאולה י"ג תמוז תשכ"ב אודות פתגמו של הרבי (הרש"ב) נ"ע אשר "חסיד הוא פנסאי".

נדפסה בשיחות-קודש תשכ"ב, ומובאת בזה בתרגום חפשי ללה"ק ללא אחריות כלל וכלל.

בשיחה מאריך כ"ק אד"ש מה"מ לבאר את שיחתו של כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע עם החסיד רבי יוסף יוזיק הורביץ, כשרבי יוסף יוזיק שואל מהו חסיד, ומוסיף לשאול על כך לפרטי פרטים, וכ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע עונה לו בפרוטרוט ומבאר את מהותו של החסיד, שהינו "פנסאי", המוסר את עצמו ואת טובתו עבור טובת זולתו.

כ"ק אד"ש מקדים לאריכות בשיחה, בה מבאר באופן נפלא את פרטי הפרטים בשיחת הרבי והחסיד, ומציין כי "למרות שלא ניתן לדעת אם החסיד השואל כיון להכל, אך כיון שהתשובות על השאלות הגיעו מהרבי-נשיא, והרי נשיא דורנו העביר הן את השאלות והן את התשובות, בידעו שלאחמ"כ יפרסמו זאת וילמדו מזה ו"יוציאו" לימודים מזה, הרי מובן שצריכים ללמוד את הסיפור, לא רק בכללותו אלא גם בפרטיו.

וכאמור כמה פעמים, שאפי' ענינים שנראים, לכאורה, לא יותר מאשר שיחתו של תלמידי חכמים ולא תורתו, אך מכיון שהם הגיעו מבר-סמכא, הרי ברור הדבר שיש להם מקום לא רק ברזין דאורייתא או בדרוש, אלא הם משתקפים אף בנגלה דתורה, עד שזה נוגע גם בהלכה או מנהג, שמנהג ישראל תורה הוא"....

אם על כל חסיד אמורים הדברים, עאכו"כ בתלמידי התמימים אשר תפקידם הוא להיות "נרות להאיר", ועד באופן שהשני נעשה "שלהבת עולה מאליה".

• • •

בציפיה ובביטחון גמור אשר תיכף ומי"ד ממ"ש נחזה ונראה בהתגלות הוד כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א, ויכריזו כולם יחדיו, בקול גדול ובהתבטלות מוחלטת, את ההכרזה הנצחית, המביאה לידי ביטוי את התמסרותנו והתקשרותנו אליו, ופועלת התגלותו המיידית בגאולה האמיתית והשלמיה:

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

ועד "חיילי בית דוד"

770 בית משיח, בית חיינו

כן, זהו חסיד: מדליק פנסים...

”זה המוטל על חסיד: הוא צריך להיות ”פנסאי”, להסתובב לחפש היכן נמצאים פנסים שמאיזו סיבה שתהיה הם עדיין לא הודלקו, ולהדליקם...” • שיחת כ”ק אד”ש מה”מ בחג הגאולה י”ג תמוז תשכ”ב, אודות פתגם הרבי (הרש”ב) נ”ע אשר ”חסיד הוא פנסאי” • ”חסיד הוא מי שמוותר על טובת עצמו בכדי לעשות טובה לזולת”...

[. . .] ב. הרבי סיפר אז, שבמסיבה [=התוועדות] שבה השתתף אביו הרבי (מהורש”ב) נ”ע, שאל אחד החסידים: מהו חסיד? ענה לו הרבי נ”ע: חסיד הוא ”לאמטערנשטיק” – ”פנסאי”.

- לאמטערנע נקרא פנס, שמדליקים ברחוב בכדי להאיר בלילה, ופעם הסדר היה, שבמקומות מסויימים בעיר עמדו פנסים על עמודים גבוהים, ובערב היה מגיע אדם מיוחד עם מקל ארוך שבראשו דלקה אש, והיה מדליק את כל הפנסים. והאדם הזה היה נקרא ”לאמטערנשטיק” –

שאל השואל: ומה אם הפנס עומד בוויספע? (”וויספע” פירושו מקום שמם ומדבר). ענה לו הרבי נ”ע: צריך גם שם להדליק את הפנס, כדי שיראו שזהו מדבר, ובכדי שהמדבר יתבייש מהפנס.

המשיך החסיד לשאול: ומה אם הפנס עומד בים? ענה לו הרבי נ”ע: צריכים להוריד את הלבושים, לקפוץ לים ולהדליק את הפנס. שאל השואל: זהו חסיד? התבונן הרבי נ”ע וענה: כן, זהו חסיד.

המשיך החסיד ואמר: אינני רואה כלל פנסים. ענה לו על כך הרבי נ”ע: זהו משום שאינך פנסאי. שאל החסיד: איך נעשים פנסאי? ענה לו הרבי נ”ע: צריך להתחיל מעצמו, לצאת מהגסות ולרחוץ את עצמו. כשהוא גס בעצמו, רואים גסות, וכשנעשים עדינים, רואים גם אצל השני עדינות.

החסיד לא הניח והמשיך לשאול: מותר לו לתפוס אותו בצוואר? ענה לו הרבי נ”ע: בצוואר לא, אך בצווארון של הבגד החיצון, כן.

(1) ראה בע’ האחרון כפי שנדפס בספר השיחות ה’תש”א. המו”ל.

נשיא דורנו העביר
הן את השאלות והן
את התשובות, בידעו
שלאחמ"כ יפרסמו
זאת וילמדו מזה
ו"יוציאו" לימודים
מזה, הרי מובן
שצריכים ללמוד את
הסיפור

עד כאן הסיפור שהרבי סיפר. ולמרות שלא ניתן לדעת אם החסיד השואל כיון להכלל, אך כיון שהתשובות על השאלות הגיעו מהרבי-נשיא, והרי נשיא דורנו העביר הן את השאלות והן את התשובות, בידעו שלאחמ"כ יפרסמו זאת וילמדו מזה ו"יוציאו" לימודים מזה, הרי מובן שצריכים ללמוד את הסיפור, לא רק בכללותו אלא גם בפרטיו.

וכאמור כמה פעמים, שאפי' ענינים שנראים, לכאורה, לא יותר מאשר שיחתן של תלמידי חכמים ולא תורתן, אך מכיון שהם הגיעו מבר-סמכא, הרי ברור הדבר שיש להם מקום לא רק ברזין דאורייתא או בדרוש, אלא הם משתקפים אף בנגלה דתורה, עד שזה נוגע גם בהלכה או מנהג, שמנהג ישראל תורה הוא.

ג. הענין של הפנס מובן הרי בפשטות, שזה מוסב על נר הוי' נשמת אדם. לכל יהודי יש הרי את הנפש השנית שהיא חלק אלוקה ממעל, וכפי שמוסיף בזה אדמו"ר הזקן (תניא פ"ב) – ממש. שנשמת אדם הנלקחת מהוי', נקראת בשם נר – פנס.

אך ייתכן שהפנס אינו דלוק, הנה למרות שנה הוא בכל-אופן, היות ויש בו את כל התכונות של נר, שמן ופתילה וכו', אבל התפקיד שיש לנר, להאיר את העולם, לא מתמלא טרם שהודלק, וכך הוא בנמשל: יכול להיות נשמה גדולה ביותר, אך כל זמן שהיא לא הודלקה, הרי למרות שיש לה אכן את כל הענינים בכח, אך היות שזה לא בא בפועל, היא איננה מאירה לשני ובמילא היא לא ממלאת את תפקידה.

וזה המוטל על חסיד: הוא צריך להיות "פנסאי", להסתובב לחפש היכן נמצאים פנסים שמאיזו סיבה שתהיה הם עדיין לא הודלקו, ולהדליקם.

שלכאורה יכול הוא הרי לטעון, די לי שאפקיע את עצמי, יש לו מספיק עבודה עם עצמו לעשות את כל הענינים שהוא צריך לעצמו בקיום רמ"ח מצוות עשה וזהירות ושמירת שס"ה לא תעשה, א"כ כיצד הוא יתעסק עם השני, להדליק את הפנס שלו? כאשר הוא יתעסק עם השני, הרי זהו בלתי אפשרי שבשעת מעשה הוא יחשוב אודות עצמו, יראה את חסרונותיו ויתקנם.

והטענה מתחזקת: השני הוא הרי בעל בחירה ויש לו ציווי מהקב"ה שבצעמו יבחר: ובחרת בחיים. אין זה אלא שהקב"ה עוזרו, אבל לבחור הוא צריך בעצמו, ובמה לבחור, זה תלוי בו עצמו לגמרי, עד שאפי' הקב"ה עצמו, כביכול, גם אינו בעה"ב על כך. א"כ הרי נוסף על הטענה שאדם קרוב אצל עצמו, וקשוט עצמך ואח"כ קשוט אחרים (ב"מ קז, ב) מתווספת טענה של אין ספק מוציא מידי וודאי.

כיון שבנוגע לעבודה עם עצמו יש לו הרי את ההבטחה (יומא לח, ב): בא לטהר מסייעין אותו, אם הוא רק ירצה באמת הקב"ה בטח יעזור שהוא יצליח במלחמת היצר, כמאמר רז"ל (מגילה ו, ב) שאם יש רק "יגעת" בטח שיהיה ו"מצאתי". יתירה מזו: יגעת ולא מצאתי אל תאמין, אין כל מציאות כזו, ואם "לא מצאתי", הרי זו ראייה שהוא לא התייגע מספיק. א"כ, בנוגע לעבודה עם עצמו זהו הרי וודאי, ובנוגע לעבודה עם השני הרי זה ספק, היות והוא

הרי לא בעה"ב על בחירתו של השני, והרי אין ספק מוציא מידי וודאי?

ואעפ"כ אומרים, שחסיד הוא פנסאי, שמחפש להדליק את הפנס של השני, לא מתוך ידיעה מובטחת שהשני יניח לו להדליק אותו, אעפ"י שבשעת מעשה הוא מנתק את עצמו מלתקן את חסרונותיו האישיים, שאותם הוא בוודאי יכול לתקן.

ד. עד"ז מספרים חסידים, ששאלו את אדמו"ר הזקן, מהו חסיד? וענה על כך אדמו"ר הזקן: חסיד הוא מי שמוותר על טובת עצמו בכדי לעשות טובה לזולת. ואדמו"ר הזקן הביא ראייה לכך ממה שאומרת הגמרא (גדה יז, א) בנוגע לצפרנים: שורפן חסיד, קוברן צדיק, זורקן רשע.

המעלה שישנה בשריפת צפרנים על קבורת צפרנים היא, שבכך מובטחים שבשום אופן לא תעבור על זה אשה מעוברת (כיון שהם כבר נשרפו) שאז קיים חשש שתפיל עוברת (שלכן זורקן רשע), ישנו אבל חסרון בשריפת צפרנים, היות וכאשר שורפים דבר הבא מן האדם, זה יכול להזיק (תוס' שם).

החילוק בין שני החששות – החשש הקיים בשריפת צפרנים מצד זה שעלול לבוא לו היזק, והחשש הקיים בקבורת צפרנים בנוגע לאשה מעוברת, במדה והצפרנים יתגלו – הוא כפול: א) החשש בשריפת צפרנים הוא בנוגע לעצמו, והחשש בקבורת צפרנים הוא בנוגע לשני. ב) החשש בשריפת צפרנים הוא ענין של ודאי, והחשש בקבורת צפרנים הוא ספק גדול – האם יבוא מישהו ויסיר את העפר המכסה אותם, ועוד יותר, שתעבור אשה מעוברת בדיוק על מקום זה.

ואעפ"כ אומרים ששורפן חסיד. הרי מכאן רואים, שחסיד הוא זה שמחפש להבטיח את טובת השני אפי' במקרה של ספק, למרות שבטוח שהוא יפסיד מכך, שזה מתאים לפתגם של הרבי נ"ע שחסיד הוא פנסאי, הוא מחפש להשפיע על השני, אפי' לא מתוך ידיעה אם השני יאפשר לו זאת, בזמן שהוא יכול לנצל בטוח בשביל עצמו, להתעלות בעניניו שלו.

ה. כאן דרוש ביאור: יהודי הרי נצטווה להרבות טוב וקדושה בעולם, יהודי נצטווה לעשות טובה ליהודי שני, שזה הרי נכלל במצוות אהבת ישראל – כללות כל התורה, א"כ הרי גם זה שהוא הולך להדליק את הפנס של השני, זהו ענין שנוגע אליו, א"כ מהו הפשט שהוא מוותר על עצמו בשביל השני, והרי ההתעסקות עם השני זהו ענין שנוגע גם אליו?

אלא הביאור בזה, שיש בזה שני ענינים: העבודה שלי ללכת ולהדליק, לעורר. אך שהשני יתעורר, שהפנס שלו גם ידלק ויאיר – זה כבר לא קשור אליו, זה כבר ענינו של השני. שלכן השני הוא בעל בחירה בזה, כיון שזה כבר לא נכלל בתפקיד שלו אלא בשל השני. א"כ כאשר הוא מכניס השתדלות בכך שהשני יתעורר, אין זה ענין שהוא עושה לטובתו הוא, אלא הוא עושה טובה בשביל השני, שזה אמיתית ענין אהבת ישראל (חסר קצת).

זה שהשני מאיר אח"כ, אין זה האש שלו אלא של השני. אין זה אלא שהוא זה שעורר את האש שהיתה נמצאת קודם בהעלם בפנסו של השני.

וזוהי גם ההזרה, שלא יתווסף אצלו ישות מזה שהוא פעל אצל השני ואצל השלישי וכו' והאיר אותם, כיון שהוא יודע שהאש איננה שלו, האש הזו מגיעה מהפנס - נשמה - שיש לשני מצד עצמו, וכאשר כך מונח אצלו, הוא יצליח.

כאשר הוא הולך לפעול עם הזולת ע"מ שייקרא רב וע"מ שייקרא חסיד, לא הולכים עם האש שצריכה להימצא במקל הארוך, וזהו ספק אם הוא יצליח. אך כאשר הוא יודע שאין זה אלא מקל, הוא עושה רק מעשה קוף בעלמא, אז יש בכחו להדליק את הפנס הנמצא בזולת.

ו. לאחר המענה של הרבי נ"ע שחסיד הוא פנסאי, זאת אומרת, שחסיד צריך לוותר על עניניו בשביל לעורר יהודי שני, עדיין יש מקום לשאלה, האם הוא מחוייב להניח השתדלות על הפנסים האלו הנמצאים במדבר או בים.

שזהו הרי כלל, שהתורה על הרוב תדבר. כל הציוויים של התורה הותאמו ונקבעו לפי רוב היהודים, א"כ יש נתינת מקום להבהיר שההוראה שחסיד צריך להדליק את הפנסים נאמרה בנוגע לרוב בני ישראל, שרוב בני ישראל, כאשר מדברים עמם אודות ענינים של יהדות הם מתעוררים, וכמאמר המדרש ע"פ אני ישנה ולבי ער, שאפי' כשהנשמה יושנת, אך וליבי - פנימיות הלב - ער להקב"ה וכהלשון השני: ער לתורתו, וכהלשון השלישי: ער למצוותיו, אין צורך יותר מאשר להעיר את השני מהשינה, ואז הלב היהודי יתחיל כבר לעבוד.

ישנו אבל מיעוט, שפנסיהם נמצאים במדבר או בים (כפי שנבאר להלן את שני הענינים), שקיים ספק גדול האם ניתן לעוררם, נשאלת השאלה, האם גם בכזה מקרה תובעים לוותר על הענינים האישיים מצד זה שייכתן שהוא יצליח להשפיע עליהם?

והמענה של הרבי נ"ע היה - כן, היות וכאשר מדובר אודות פיקוח נפשות אין כל נפקא מינה, אם זהו ספק קרוב לוודאי בשני הצדדים. בכזה מקרה, אפי' כשיש אלף ספיקות, מחללין עליו את השבת ומפקחין עליו את הגל וכו' (יומא פג, א).

ז. מה הענין של מדבר וים?

בנסיגות ישנם שני סוגים: עניות ועשירות, שעל כך מבקשים (משלי ל, ח): ראש ועשר אל תתן לי. וכשם שזהו בגשמיות, כך הוא גם ברוחניות.

ואין עני אלא בדעת ואין עשיר אלא בדעת (ראה נדרים מא, א) והם אלו שני הענינים של מדבר וים: מדבר משמעו עניות בדעת בקצה היותר תחתון, וים - עשירות בדעת בקצה היותר עליון (כדלהלן).

"וויספע" פירושו מדבר שמם - אחד כזה שאין בו שום מעלות כלל, הוא "שמם" מכל המעלות, אין לו לא תורה, לא חכמה, לא מדות טובות, לא דרך ארץ, עד שאין בו שום ענין של אנושיות, וכפי שמפרש הפסוק את ענין המדבר במילים: "לא עבר בה איש ולא ישב אדם שם", זאת אומרת שאדם - מי שזה לא יהיה, אפילו פחות ביותר, אך כיון שהוא ממין האנושי, אינו יכול להימצא שם, כיון שלמדבר שמם אין כל שייכות לאנושיות.

שזה ע"ד מה שחסידות (דרושים לפ' זכור) מבארת בנוגע לחצוף, שאין לו בו כל מציאות של מעלות, ואף הוא עצמו יודע זאת, וכל מציאותו אינה אלא זאת, שכאשר הוא שומע דבר-מה מהשני הוא צריך לומר הפוך, לא מצד שיש לו טעם כלשהו לומר להיפך, אלא משום שעצם מציאותו של השני מפריעה למציאותו. ובמה מתבטאת מציאותו? בזה עצמו שהוא מתנהג בחוצפה ללא כל טעם, ובכך מתבטאת כל מציאותו.

הרי כאשר הפנס נמצא במדבר שמם, זאת אומרת, שהנר הוי' נשמת אדם נמצא בגוף ונה"ב שלא נושא בתוכו אף לא שערה של אנושיות, השאלה, האם גם אז צריך להניח השתדלות להדליק את הפנס?

המענה היה – כן, שזה הרי כמו שאדמוה"ז מבאר (בתניא פל"ב) שאפי' אנשים כאלו שהתואר היחידי שניתן לתת להם הוא "בריות", משום שאין בהם שום מעלה מעבר לכך שה' ברא אותם (ראה תענית כב, ב), אז אפי' לאחר שהוא כבר הלך לבריות כמה פעמים ודיבר עמם, וללא הבט על כך שהם עצמם יודעים מכך שהם ריקים מכל מעלה, אעפ"כ הם לא רצו לשמוע כלום ממה שמדברים אליהם, הרי לאחר כל זה ישנה ההוראה מהמשנה (אבות פ"א מ"ב): "הווה מתלמידי . . . אוהב את הבריות ומקרבן לתורה", וכאן אין הסדר שקודם יהיה מקרבן לתורה ולאחר מכן תבוא האהבה, אלא כלשון המשנה: "אוהב את הבריות" – שזה גופא יביא סוכ"ס ל-"ומקרבן לתורה".

ח. התועלת שתבוא מהדלקת הפנסים הנמצאים במדבר היא, כפי שהרבי נ"ע ביאר, כפולה: א) יראו שזהו מדבר שמם. ב) המדבר יתבייש מהפנס.

יכולה הרי להיות מציאות שהוא כלל לא ירגיש שהוא נמצא במדבר, עד שיכול להיות שגם השני ינהג כמותו, כיון שהוא כלל לא יידע שסוג כזה של הנהגה הוא שמם ומושל מאנושיות, הנה כאשר ידליקו את הפנסים הנמצאים במדבר, זאת אומרת, הנפה"א שבו תתחיל להתעורר, הרי למרות שעפ"י רוב הוא לא ייהפך בשעתא חדא וברגעא חדא לצדיק גמור, אך זה הרי יפעל שהוא יתחיל להתבונן ולהסתכל במצבו, ויראה שזהו מדבר שמם.

וזה יביא סוכ"ס גם לתועלת השניה, שהמדבר יתבייש מהפנס, ולמרות שיראָה של "שלא יראני האדם" היא יראה הכי פחותה, אבל היראה קטנה היא התחלת העבודה. ומכך הוא יתעלה הלאה, עד שסוכ"ס המדבר יפסיק להיות מדבר – "ושם מדברה כעדן" (ישעי' נא, ג).

ט. לאחר התשובה על השאלה בנוגע לפנס הנמצא במדבר, באה השאלה בנוגע לפנס הנמצא בים, שכמדובר לעיל, זהו הקצה היותר עליון בעשירות בדעת, ההיפך ממדבר.

החילוק בין יבשה לים הוא, שביבשה יכול להיות חור (משקע), ולמרות שבמקום שני יש הר גבוה, אך ההר אינו ממלא את החור הנמצא במקום אחר, משא"כ ים, שאם יש באיזשהו מקום חלל ומקום פנוי, הרי המים שממקום שני ממלאים את החסרון, עד שכל שטח הים מתמלא ממי הים, ולכן בתנ"ך כאשר רוצים לתת דוגמא לדבר מלא, נותנים דוגמא מים, וכמ"ש (ישעי' יא, ט) ומלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים, כיון שבים לא שייך מקום פנוי.

ע"י אהבה פנימית, נוגע הוא באלקות שבנשמתו של השני, שעל האלקות שבנשמה אין הרי שום העלם, ולכן . . הוא יתפוס אפי' אחד כזה שהתורה לא תפסה אותו

הרי אין מים אלא תורה (ב"ק יז, א), הנה כאשר א' לומד תורה באופן שמתמלא לגמרי עם מים של תורה, הוא נק' ים. אך אעפ"כ יכולה להיות מציאות כנאמר באבות דר' נתן, שיש לו אכן הרבה תורה, אבל אין לו יר"ש, שכך הרי אומרת גם הגמרא (שבת לא, א), שיכולים להיות מלאים עם אמונה, עתך, חוסן, ישועות, חכמה ודעת, שאלו הם כל הששה סדרי משנה, להיות מלא עם תושבע"פ הכלולה גם בתושב"כ (סנהדרין כד, א) ואעפ"כ ייחסר היראת שמים היא אוצרו.

שאו זהו – כפי שאמר פעם אחד – תורה חשוכה. היא איננה מאירה, נכון אמנם שדברי תורה אין מקבלין טומאה (ברכות כב, א), אך אין זה אלא בנוגע לתורה עצמה, שהתורה נשאת בטהרתה, לה לא הזיק כלום, אך בנוגע לאדם הלומדה, הנה לא רק שהתורה לא פעלה בו זיכוך והוא נשאר עם כל גסותו כפי שהיה קודם שלמד, אלא אדרבה, כפי שאומרת הגמרא (יומא עב, ב), שכאשר לא זכה, נעשית לו היפך מסם חיים.

וכפי שהרבי בעל השמחה מביא גם במאמר הוי' לי בעוזרי ואני אראה בשונאי, ש"בשונאי" מוסב על דואג ואחיתופל שלמרות שלימוד התורה שלהם היה בהפלאה גדולה, אך כיון שנחסר אצלם יר"ש ותורתם היתה מהשפה ולחוץ (סנהדרין קו, א), הנה לא רק שהתורה לא עזרה להם, אלא שהתורה אף פעלה בהם להיפך.

וכאן נשאלת השאלה: כיון שהשני מלא וגדוש מתורה, כמים לים מכסים, ואעפ"כ אין לו יר"ש, הכיצד ניתן להדליק פנס זה הנמצא אצל השני, לעורר אצלו יר"ש, בזמן שאפילו התורה לא תפסה אותו?

ועל כך ענה הרבי נ"ע, שצריך להוציא את הלבושים ולקפוץ לים, ואז יוכלו להדליק את הפנס. עם לבושים, לבוש המעשה, לבוש הדיבור ואפי' לבוש המחשבה, לא ניתן לתפוס את השני, משום שרואים הרי שלמרות שהוא מלא וגדוש בתורה, גם כך זה לא תפס אותו, אך כאשר יוצא הוא מעצמו, וקופץ לתוך ים המס"נ, שמס"נ מגיע הרי מעצם פנימיות הנשמה, שהעצם הוא למעלה לא רק מהלבושים מחדמו"ע אלא גם מהבנה והשגה – הרי אז העצם שלו תגיע לעצם של השני ותעורר אותו.

שזה הרי גם מה שאדמוה"ז מבאר בתניא פל"ב, שהאהבה הפנימית שיש ליהודי אחד אל יהודי שני מגיעה מצד זה שאב אחד לכולנה, היות שהרי בנים אתם להוי' אלקיכם – מאותו הוי' אלקיכם, הרי ע"י אהבה פנימית, נוגע הוא באלקות שבנשמתו של השני, שעל האלקות שבנשמה אין הרי שום העלם, ולכן ע"י האהבה הפנימית הוא יתפוס אפי' אחד כזה שהתורה לא תפסה אותו.

בכך אף יובן דיוק הלשון במענה של הרבי, שבנוגע למדבר הוא סיים, "שהמדבר יתיבייש מהפנס", ובנוגע לים הוא לא סיים שהים יתיבייש מהפנס – כיון, שכאמור לעיל, ים זה הקצה עליון של עשירות, זהו ים של תורה, ולמרות שטרם שהדליקו אצלו את הפנס הרי התומ"צ שלומד ומקיים קודם שעשה תשובה מוסיפים חיות בקליפה, אך לאחר שהוא הדליק את הפנס, לא שייך לומר שהים יתיבייש מהפנס, אדרבה, הפנס פועל שים התורה ומצוות ייהפך לקדושה, כמו שאדמוה"ז אומר בהל' ת"ת (פ"ב, ה"ג).

י. עפ"י הנ"ל יובן, מה שלאחר שהרבי נ"ע ענה, שצריך ללכת גם למדבר וצריך ללכת גם לים להדליק את הפנס, שאל השואל, האם זהו אכן חסיד, שלכאורה, מה יש לו לחזור ולשאול שוב, והפלא הגדול יותר הוא, שהרבי נ"ע התבונן ורק לאחר התבוננות הוא ענה, שזהו חסיד: הרי ממה נפשך, אם זה היה אצלו דבר לא ברור, הוא היה צריך לחשוב לפני שהוא ענה בפעם הראשונה?

אלא הביאור בזה הוא, שישנו חילוק בין אם מדובר אודות רוב בני ישראל, שאעפ"י שזהו אכן ספק אם ידליקו את הנר הוי' נשמת אדם שבהם כיון שהוא לא בעה"ב על הבחירה של השני, אעפ"כ הרי אצל רוב בני ישראל, גם כאשר "אני ישנה", ישנים בשינה עמוקה, הרי "ליבי ער" להקב"ה, לתורתו ולמצוותיו, הרי זהו ספק שנפתר לטוב.

כאשר מדובר אבל אודות אחד כזה שאפילו תורה לא תפסה אותו, שללא הבט על מה שרו"ל אומרים (פתיחתא דאי"כ בתחילתו) ע"פ אותי עזבו ואת תורתי שמרו, שאפי' על עבירה חמורה ביותר הנה המאור שבה מחזירו למוטב, ואותו אפילו המאור שבתורה לא תפס, ניתן הרי לחשוב, שכבר לא ניתן לעשות עמו מאומה, נכון אמנם שרו"ל הבטיחו שהמאור שבה מחזירו למוטב, אך יכול הוא הרי לטעון, שעדיין אין זו ראייה שיש בכחו להדליק את פנסו של השני, כיון שההבטחה יכולה להתקיים בגלגול אחר (תניא פל"ט, והל' ת"ת שם), ומדוע הוא מחוייב כעת להתייגע עליו, שיתייגע איתו האדם שיימצא איתו בגלגול שני?

הנה לזה דרושה התבוננות מיוחדת, עד שההתבוננות תביא לידי כך שהוא יתפשט מהלבושים ויקפוץ לים של מס"ג, ואז יתאפשר להדליק את הפנס.

יא. לאחר מכן מגיע סיום השאלה (ביאור השאלות בינתיים, ראה להלן סט"ו ואילך), האם מותר לתפוס את השני בצוואר, זאת אומרת, האם מותר ללכת בדרך של היפך דרכי נועם ודרכי שלום, ולהכריח את השני, כיון שהיות שתובעים ממנו הרי מס"ג, א"כ ייתכן שמותר לו לנהוג גם עם השני בדרך כזו? הנה על כך היה המענה של הרבי נ"ע, שבנוגע לעצמו תובעים אכן מס"ג, אבל בנוגע ליהודי שני, לא ניתן לתפסו אלא בצווארון חולצתו, כיון שאפילו בלבושים זה ענין חיצוני, אבל אסור לגעת בגוף שלו, ועאכו"כ – בנשמתו.

יב. וזוהי כללות ההוראה שהרבי בעל השמחה והגאולה מסר, שעל הוראה זו הוא מסר את נפשו, והוא גם קישר זאת עם יום הגאולה:

שהתפקיד של חסיד – כלומר, התפקיד של כל אחד ואחת מבני ישראל, וכידוע שאדמוה"ז אמר, שחסידות אינה רק חלק מעם ישראל, אלא סוכ"ס יהיה זה חלקם ונחלתם של כל ישראל – הוא להדליק את הפנסים של היהודים שנמצאים באופן של מדבר ואפי' כאלו הנמצאים באופן של ים, וצריך לעשות זאת דווקא בדרכי נועם ובדרכי שלום, ואז הרי הוא ממלא את תפקידו להיות פנסאי, או כלשון השני "נרות להאיר", להאיר את חושך העולם, עד שהעוה"ז הגשמי והחומרי יהיה דירה לו ית'.

(שיחור"ק תשכ"ב, י"ג תמוז)

כשמזדככים רואים גם את עדינותו של הזולת...

באחת המסיבות - היה זה בוירצבורג בשנת תרס"ז - שאל החסיד רבי יוסף יוזיק הורביץ' את הרבי: חסיד מהו?

ענה לו הוד כ"ק הרבי מהורש"ב נ"ע:

- חסיד הנו פנוסר-פנוסאי.

לפנים היו פנסי אור קבועים במקומות שונים בעיר, ובשעות הערב היה איש מיוחד, המצויד במוט ארוך שכראשו גולת אש, מדליקם. לאיש זה קראו "פנוסר" או "פנסאי".

שאל החסיד: מה הדין כשהפנס קבוע במדבר שממהו

ענה לו הרבי:

- הרי, שאף שם יש להדליק את הפנס, כדי שכולם ידעו ויראו שהמקום הנו מדבר שממה, וכדי שהשממה תתבייש בפני אור הפנס.

שאל שוב החסיד: ומה הדין אם הפנס קבוע בים?

ענה לו הרבי:

- הרי שיש להתפשט, לקפוץ אל תוך הים ולהדליק את הפנס. חזר החסיד ושאל: האומנם זהו חסיד? התבונן הרבי שעה קלה וענה:

- אכן, זהו חסיד.

העיר שוב החסיד: אינני רואה את הפנס. ענה לו הרבי:

- מכאן שאינך פנוסר.

שאל שוב החסיד: כיצד נעשים פנוסרי ענה לו הרבי:

- צריכים להיות סור מרע. ויש להתחיל מעצמו. לצאת מחומריותו ולרחוץ את עצמו. בשעה שהאדם חומרי, הוא נתקל תמיד בחומריות וכשמזדככים רואים גם את עדינותו של הזולת.

החסיד לא הרפה, והמשיך לשאול: האם מותר לתפוס את הזולת בגרונו

ענה לו הרבי:

- בגרונו לא, אבל בקצה בגדו - כן.

[ספר השיחות ה'תש"א עמודים 136-137. שיחת י"ג תמוז תשכ"ב

- הסבר ארוך על סיפור זה מהוד כ"ק אדמו"ר שליט"א. "אור החסידות" עמודים 213-224]

1) נקרא גם ייזשע מדוקשיץ, או ייזשע ממוסקבה וכן ייזשע מורשה - מפני שה' דר במשך ימי חייו בערים אלו.

ואעפ"כ אומרים ששורפן חסיד. הרי מכאן רואים, שחסיד הוא זה שמחפש להבטיח את טובת השני אפי' במקרה של ספק, למרות שבטוח שהוא יפסיד מכך, שזה מתאים לפתגם של הרבי נ"ע שחסיד הוא פנסאי, הוא מחפש להשפיע על השני, אפי' לא מתוך ידיעה אם השני יאפשר לו זאת, בזמן שהוא יכול לנצל בטוח בשביל עצמו, להתעלות בעניניו שלו.

(שיחור"ק תשכ"ב, י"ג תמוז)

**לזכות
כ"ק אדמו"ר שליט"א
מלך המשיח
מהרה יגלה ויגאלנו אכי"ר**

**לע"נ
הרה"ח הרה"ת ר' צבי הירש
ע"ה בן הרה"ח ר' בן ציון ע"ה
שפריצר
נלב"ע ז"ך אלול ה'תש"מ**

**נדפס ע"י
בניהם הרה"ת ר' שמואל
ור' יעקב שי' שפריצר**